

แนวทางการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิธ

The Guideline of Professional Learning Community's Activities

Development in Phumsamit School

มนพันธ์ ชาญศิลป์¹

Manaphan Charnsilp

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1.) เพื่อสำรวจสภาพการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิธ และ 2.) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิธ วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1.) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิธ ด้วยแบบสอบถามจากครูในโรงเรียนทั้งหมด 49 คน เพื่อประเมินความต้องการจำเป็น 2.) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิธด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการศึกษา 2 ท่าน และผู้บริหารโรงเรียน 3 ท่าน

ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูง เป็นกิจกรรมที่อยู่ในขั้นตอน 1.) การประชุมเตรียมการ 2.) การลงมือพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และ 3.) การสื่อสารระหว่างทาง ซึ่งกิจกรรมที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 อันดับได้แก่ 1.) การแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนโดยครูเพื่อนร่วมเรียนรู้ 2.) การชี้แจงบทบาทหน้าที่ของครูแต่ละคนในดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้จากผู้บริหาร และ 3.) การจัดการสะท้อนคิดผลปฏิบัติงานภายใน 1 วันนับจากการสังเกตการเรียนรู้ในชั้นเรียนสิ้นสุดลง

ผลการวิจัยยังพบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพประกอบด้วย 1.) ผู้บริหารต้องกำหนดเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยให้ครูมีส่วนร่วม 2.) ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างถ่องแท้ 3.) ผู้บริหารต้องกำหนดแนวทางและรูปแบบการดำเนินกิจกรรม 4.) ครูในกลุ่มเรียนรู้ต้องแสดงความคิดเห็นต่อแผนการสอนโดยใช้แนวคิดการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ 5.) ครูในกลุ่มเรียนรู้ต้องกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขหรือพัฒนาในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง 6.) การสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียนต้องเน้นในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่กำหนดไว้ 7.) การสะท้อนคิดผลการจัดการเรียนรู้ต้องเน้นในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่กำหนดไว้ 8.) ควรบันทึกวิดีโอหรือจดบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ตามประเด็นปัญหาที่กำหนดไว้ 9.) กลุ่มเรียนรู้ควรมีช่องทางการสื่อสารออนไลน์ภายในกลุ่ม และ 10.) โรงเรียนควรจัดพื้นที่จัดเก็บข้อมูลร่วม

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนากิจกรรม / ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน

¹ อาจารย์ ดร. ประจำแผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Abstract

The purposes of this research were (1) to explore the current and desired professional learning community's activities of Phumsamit School and (2) to develop the guideline for the development of professional learning community's activities of Phumsamit School. The research had been conducted in 2 parts, which were (1) exploring of current and desired professional learning community's activities in Phumsamit School by conducting questionnaires with all 49 teachers in school to assess needs of those activities., and (2) developing the guideline of professional learning community's activities development by conducting interviews with 5 experts consisted 2 academic educators and 3 principals.

The research findings showed that the activities those had high needs for development were contained in 1.) Preparation Meeting, 2.) Lesson Development and 3.) Intra-School Communication Stage. The highest needs activities were 1.) feedbacking of model teacher's instruction by buddy teachers, 2.) explaining of teachers roles and responsibilities in professional learning communities by principal, and 3.) feedbacking the instruction of model teacher within a day after the observation is done.

The study also showed that the guideline for the development of professional learning community's activities of Phumsamit School consisted 1.) the principal should determine the professional learning community's goal with participation of teacher, 2.) the principal should understand the concept of professional learning community profoundly, 3.) the principal should determine frameworks and patterns of activities, 4.) teachers in each learning group should feedback instruction plan in accordance with backward design thinking, 5.) teachers in each learning group should identify critical issue of each instructions, 6.) the observation should be focused on such critical issue, 7.) the observation should be relevant to such critical issue, 8.) the observation should be recording by either video or paper 9.) each learning group should have an online communication channel, and 10.) the school should provide shared data storage.

KEYWORDS: GUIDELINES OF ACTIVITIES DEVELOPMENT / PROFESSIONAL LEARNING
COMMUNITY'S IN SCHOOL

บทนำ

การบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการและปัจจัยแวดล้อมหลายประการ ซึ่งปัจจัยสำคัญประการหนึ่งก็คือ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู ครู

ในยุคปัจจุบันจึงจำเป็นต้องเฝ้าหาความรู้และพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบันจึงมุ่งมั่นในการพัฒนาครูในโรงเรียนตามแนวทางการ

พัฒนาครูต่าง ๆ ซึ่งแนวคิดในการพัฒนาครูที่กำลังเป็นที่สนใจในปัจจุบันคือ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community หรือ PLC) ในโรงเรียน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มครูและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้เกิดแนวความคิดหรือวิธีการปฏิบัติการสอนที่แตกต่างไปจากเดิม (Hord, 2010; สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา, 2561; Lieberman, 2017) ดังจะเห็นได้จากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (2562) ที่ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดดำเนินการกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน เพื่อให้ครูได้รับแนวทางที่ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตน อันจะส่งผลถึงการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในประเทศไทยในภาพรวม

โรงเรียนภูมิสมิทธิ์ เป็นโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ที่ได้เริ่มนำแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาครูมาแล้วในระยะหนึ่ง เนื่องจากผู้บริหารได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาครูและเชื่อมั่นว่าการมีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนจะทำให้ครูในโรงเรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้ อย่างไรก็ตาม การดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนภูมิสมิทธิ์ยังอยู่ในระยะเริ่มต้นที่ยังต้องการการพัฒนาเพิ่มเติม ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาสภาพที่ปัจจุบันและพึงสภาพที่ประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนภูมิสมิทธิ์ และนำผลที่ได้มาใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนภูมิสมิทธิ์ ซึ่งจะช่วยให้ครูในโรงเรียนสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น และส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพที่ดียิ่งขึ้นต่อไปในอนาคตในท้ายที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่

- 1.) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิทธิ์ และ 2.) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิทธิ์

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย และนำกรอบแนวคิดที่ได้ไปพัฒนาเป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิทธิ์

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา และคำนวณค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเพื่อประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิทธิ์

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยนำกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิทธิ์ที่มีความต้องการจำเป็นสูงมาสังเคราะห์เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสาเหตุที่กิจกรรมมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูง พร้อมข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา กิจกรรมเหล่านั้น สำหรับนำไปสัมภาษณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา 2 ท่าน และผู้บริหารโรงเรียน 3 ท่าน และนำผลการสัมภาษณ์ที่ได้มาสังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิทธิ์

ประชากร

ประชากรของผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้
ได้แก่ครูในโรงเรียนภูมิสมิทธิ์ จำนวนทั้งสิ้น 49 คน

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดโดย
ไม่ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ คือ การดำเนิน
กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มกิจกรรม 5 กลุ่ม ได้แก่ 1.) กลุ่ม
กิจกรรมการประชุมเตรียมการ ซึ่งเป็นการชี้แจง
เป้าหมาย แนวคิด และบทบาทหน้าที่ของครูในการ
ดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
2.) กลุ่มกิจกรรมการลงมือปฏิบัติงานและพัฒนา
บทเรียนร่วมกัน ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงการ
พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ช่วงการลงมือปฏิบัติการ
สอนและสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียน และช่วงการ
สะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน 3.) กลุ่มกิจกรรมการ
สื่อสารระหว่างทาง ซึ่งเป็นการพูดคุยหรือสื่อสารอย่าง
ไม่เป็นทางการแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มครู 4.) กลุ่ม
กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ซึ่งเป็
นการประชุมอย่างเป็นทางการแลกเปลี่ยนความรู้ใน
กลุ่มครู และ 5.) กลุ่มกิจกรรมการประชุมเพื่อสรุปผล
และถอดบทเรียน ซึ่งเป็นการประชุมรวมทั้งโรงเรียน
เพื่อสรุปและประเมินผลการดำเนินกิจกรรม และนำ
ข้อคิดที่ได้ไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาการจัดการ
เรียนการสอนในปีการศึกษาถัดไป

การพัฒนาเครื่องมือวิจัย

ในการพัฒนาแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพ
ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนิน
กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน

ภูมิสมิทธิ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ
ดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพใน
โรงเรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นกรอบ
แนวคิดการวิจัยและสร้างแบบสอบถามขึ้น จากนั้น
ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบความ
ตรงโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านประเมินค่าดัชนี
ความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) โดยข้อคำถามที่ได้มี
ค่า IOC อยู่ประมาณ 0.7-1.0

ส่วนการพัฒนาแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการ
สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อศึกษาแนวทางในการ
พัฒนาการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิทธิ์ ผู้วิจัยได้ใช้การจัดลำดับ
ความต้องการจำเป็นของกิจกรรม โดยกำหนดให้
กิจกรรมที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงกว่าค่าดัชนี
ความต้องการจำเป็นเฉลี่ย เป็นกิจกรรมที่จำเป็นสูงที่
ต้องได้รับการพัฒนา และนำกิจกรรมเหล่านั้นมาเป็น
ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและพึง
ประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้
ทางวิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิทธิ์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดย
ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ค่าเฉลี่ยและร้อยละ และค่า
ดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิทธิ์

จากแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับมาทั้งสิ้น
49 ชุด พบว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ขอ
งการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิทธิ์เป็นดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระดับการดำเนินงานกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิทธิโดยภาพรวม

กลุ่มกิจกรรม	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
1. การประชุมเตรียมการ	3.72	4.51
2. การลงมือปฏิบัติงานและพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	3.62	4.36
3. การสื่อสารระหว่างทาง	3.75	4.42
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์	3.67	4.33
5. การประชุมเพื่อสรุปผลและถอดบทเรียน	3.72	4.38
รวม	3.66	4.38

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนภูมิสมิทธิอยู่ในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ยของระดับอยู่ที่ 3.66 ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มกิจกรรมพบว่ากลุ่มกิจกรรมที่มีระดับการดำเนินงานกิจกรรมสูงสุดคือกลุ่มกิจกรรมการสื่อสารระหว่างทาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.75 ส่วนกลุ่มกิจกรรมที่มีระดับการดำเนินงานต่ำที่สุดคือกลุ่มกิจกรรมการลงมือปฏิบัติงานและพัฒนาบทเรียนร่วมกันซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.62 ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนภูมิสมิทธิอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.38 ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มกิจกรรม พบว่ากลุ่มกิจกรรมที่มีสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานกิจกรรมสูงสุดคือกลุ่มกิจกรรมการประชุมเตรียมการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.51 ส่วนกลุ่มกิจกรรมที่มีสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานกิจกรรมต่ำที่สุดคือกลุ่มกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.33

เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบันเป็นรายกิจกรรมพบว่ากิจกรรมที่มีระดับการดำเนินการในปัจจุบันสูงสุดที่สุดคือ การประชุมเพื่อชี้แจงแนวคิดในการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.77 รองลงมาคือการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นที่สิ่งที่จะต้องทำต่อไปเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้หรือได้รับการแก้ไขปัญหาลแล้ว และการจัดช่องทางการสื่อสารออนไลน์สำหรับแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ 3.76 ส่วนกิจกรรมที่มีระดับการดำเนินการในปัจจุบันต่ำที่สุด ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูผู้สอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.49 รองลงมาคือการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นสิ่งที่จะต้องทำต่อไปเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้หรือได้รับการแก้ไขปัญหาลแล้ว และการจัดการสะท้อนคิดภายใน 1 วัน นับจากการสังเกตการเรียนรู้ในชั้นเรียนสิ้นสุดลง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.50 และ 3.52 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาภาพที่พึงประสงค์เป็นรายการกิจกรรม พบว่ากิจกรรมที่มีระดับการดำเนินการที่พึงประสงค์สูงที่สุดสี่อันดับแรก ได้แก่ การประชุมเพื่อชี้แจงบทบาทหน้าที่ของครูแต่ละคนในการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.54 รองลงมาคือการประชุมเพื่อชี้แจงแนวคิดในการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนดไว้ และการจัดช่องทางสื่อสารออนไลน์สำหรับแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.52 4.50 และ 4.50 ตามลำดับ ส่วนกิจกรรมที่มีระดับการดำเนินการที่พึงประสงค์ต่ำที่สุด ได้แก่ การสังเกตการเรียนรู้โดยไม่รบกวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.22 รองลงมาคือการแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูผู้สอน การสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนรู้ และการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นสิ่งที่จะต้องทำต่อไปเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้หรือได้รับการแก้ไขปัญหาล่วง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.26 4.28 และ 4.28 ตามลำดับ

จากการคำนวณดัชนีความต้องการจำเป็นพบว่าดัชนีความต้องการจำเป็นเฉลี่ยของการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนภูมิสมิทธิ์มีค่าเท่ากับ 0.20 และเมื่อผู้วิจัยเปรียบเทียบดัชนีความต้องการจำเป็นเฉลี่ยกับดัชนีความต้องการจำเป็นรายการกิจกรรม พบว่ากิจกรรมที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงมีจำนวน 14 กิจกรรม จากกิจกรรมทั้งหมด 29 กิจกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ในกลุ่มกิจกรรมการประชุมเตรียมการ พบว่าการดำเนินกิจกรรมในด้านการประชุมเตรียมการทั้ง 3 กิจกรรม มีความต้องการจำเป็นสูงทั้งหมด โดย

กิจกรรมที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ การประชุมเพื่อชี้แจงบทบาทหน้าที่ของครูแต่ละคนในการดำเนินกิจกรรมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งมีดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ที่ 0.23 รองลงมาคือการประชุมเพื่อชี้แจงเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรม และการประชุมเพื่อชี้แจงแนวคิดในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งมีดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ที่ 0.21 และ 0.21 ตามลำดับ

ในกลุ่มกิจกรรมการลงมือปฏิบัติงานและพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ในช่วงการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็นสูง 3 กิจกรรม จากทั้งหมด 5 กิจกรรม โดยกิจกรรมที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ การแสดงความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียน ซึ่งมีดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ที่ 0.22 รองลงมาคือการแสดงความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ และการแสดงความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ที่ 0.22 และ 0.21 ตามลำดับ

ส่วนกลุ่มกิจกรรมการลงมือปฏิบัติงานและพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ในช่วงการปฏิบัติการสอนและสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียน มีกิจกรรมที่มีความต้องการจำเป็นสูง 3 กิจกรรม จากทั้งหมด 9 กิจกรรม โดยกิจกรรมที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ การสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นสิ่งที่จะต้องทำต่อไป เมื่อนักเรียนไม่ได้เรียนรู้หรือไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาล่วง ซึ่งมีดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ที่ 0.22 รองลงมาคือการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นที่พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกว่าได้เรียนรู้หรือได้รับการแก้ไขปัญหาล่วง และสิ่งที่จะต้องทำต่อไปเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้หรือได้รับการแก้ไขปัญหาล่วง ซึ่งมีดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากันอยู่ที่ 0.21

สำหรับกลุ่มกิจกรรมการลงมือปฏิบัติงาน และพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ในช่วงการสะท้อนคิดผลปฏิบัติงาน พบว่า การสะท้อนคิดผลปฏิบัติงานทั้ง 4 กิจกรรม มีความต้องการจำเป็นสูงทั้งหมด โดยกิจกรรมที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การความแสดงคิดเห็นถึงสิ่งที่ครูผู้สอนทำได้ดีและสิ่งที่ยังต้องพัฒนาในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ที่ 0.25 และเป็นกิจกรรมที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดจากกิจกรรมทั้งหมด 29 กิจกรรม ส่วนกิจกรรมที่มีความต้องการจำเป็นสูงรองลงมาคือการแสดงจัดการสะท้อนคิดภายใน 1 วัน หลังจากการสังเกตการเรียนรู้ในชั้นเรียน, การความแสดงคิดเห็นถึงสิ่งที่ตนเองทำได้ดีและสิ่งที่ยังต้องพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน และการได้รับแนวคิดหรือแนวปฏิบัติสำหรับปรับปรุงแผนการสอนของครูผู้สอนเอง ซึ่งมีดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ที่ 0.24, 0.23 และ 0.21 ตามลำดับ

ในกลุ่มกิจกรรมการสื่อสารระหว่างทาง พบว่า กิจกรรมที่มีความต้องการจำเป็นสูงมีเพียง 1 กิจกรรม คือการจัดช่องทางสื่อสารออนไลน์มีความต้องการจำเป็นสูง ซึ่งมีดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ที่ 0.20

ส่วนกลุ่มกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ ซึ่งมี 3 กิจกรรม และขั้นการประชุมเพื่อสรุปผลเพื่อถอดบทเรียน ซึ่งมี 3 กิจกรรมเช่นกัน ไม่มีกิจกรรมใดที่มีความต้องการจำเป็นสูง

แนวทางการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิทธิ์

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิทธิ์ได้ดังนี้

1.) ผู้บริหารต้องกำหนดเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยให้ครูมีส่วนร่วม โดยเริ่มจากการชี้ให้ครูเห็นถึงประโยชน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้ครูเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากนั้นผู้บริหารจึงกำหนดเป้าหมายเบื้องต้นของการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แล้วให้ครูร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงและกำหนดเป็นเป้าหมายร่วมที่ทุกคนยอมรับร่วมกัน ซึ่งจะทำให้ครูทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยความเต็มใจ

2.) ผู้บริหารต้องเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างถ่องแท้และกำหนดแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนให้ชัดเจนเพียงแนวคิดเดียว เนื่องจากแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอาจแตกต่างกันไปตามแต่แหล่งอ้างอิงของแต่ละบุคคลได้ ทำให้ครูบางคนอาจมีแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่แตกต่างไปจากแนวคิดที่ผู้บริหารต้องการนำมาใช้ ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องกำหนดแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนให้ชัดเจนเพียงแนวคิดเดียว เพื่อให้ครูในโรงเรียนดำเนิน

3.) กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด หากครูมีข้อสงสัยใด ก็สามารถขอคำแนะนำหรือคำชี้แจงที่ชัดเจนจากผู้บริหารเพื่อปรับแนวคิดให้ตรงกันได้

4.) เมื่อครูทุกคนมีเป้าหมายและแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เป็นหนึ่งเดียวกัน และยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้แล้ว ผู้บริหารจะกำหนดแนวทางและรูปแบบการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพว่าจะประกอบด้วยกิจกรรมใดบ้าง พร้อมทั้งกำหนดปฏิทินกิจกรรมหรือแผนงานอย่างคร่าว แล้ว

จึงให้ครูจับกลุ่มเพื่อเรียนรู้ร่วมกันโดยสมัครใจ เรียกว่า “กลุ่มเรียนรู้” โดยครูในกลุ่มจะมีอิสระในการกำหนดประเด็นปัญหา เป้าหมาย บทบาท หน้าที่ ตลอดจนแผนและวิธีการแสวงหาความรู้ร่วมกันของกลุ่มโดยละเอียด ตามกรอบเป้าหมายและแนวคิดในระดับโรงเรียน ทั้งนี้ แต่ละกลุ่มควรมีสมาชิกไม่เกินกลุ่มละ 5 คน เพื่อให้สมาชิกของกลุ่มสามารถแสดงความคิดเห็นกันอย่างเต็มที่ โดยครูแต่ละคนอาจสนใจเข้าร่วมกลุ่มมากกว่าหนึ่งกลุ่มก็ได้

5.) ในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ครูในกลุ่มเรียนรู้จะหารือกันเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่กลุ่มสนใจและระบุชั้นเรียนที่ทางกลุ่มต้องการเข้าไปแก้ไขประเด็นปัญหานั้น จากนั้น ให้ครูผู้สอนเสนอแผนการสอนของตนให้แก่ครูผู้อื่นในกลุ่มซึ่งมีฐานะเป็นครูเพื่อนร่วมเรียนรู้ฟัง แล้วให้ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้แสดงความคิดเห็นต่อแผนการสอนโดยใช้แนวคิดการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ หรือ Backward Design เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกันของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรม สื่อ การบริหารจัดการชั้นเรียน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยให้แสดงความคิดเห็นด้วยการตั้งคำถามเพื่อชี้ประเด็นให้ครูผู้สอนเห็นถึงสิ่งที่ต้องพัฒนาต่อไปด้วยตนเอง ห้ามแสดงความคิดเห็นด้วยการคัดค้าน การวิจารณ์ข้อบกพร่องโดยตรง และการบอกหรือสั่งโดยตรง ทั้งนี้ หากครูในโรงเรียนยังต้องการการพัฒนาทักษะในการตั้งคำถามเพื่อชี้ประเด็น ผู้บริหารต้องจัดให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะดังกล่าว โดยอาจใช้วิทยากรจากภายนอกมาช่วยจัดการอบรมได้หากจำเป็น

6.) หลังจากการพัฒนาแผนการเรียนรู้ และการแสดงความคิดเห็นต่อแผนการเรียนรู้สิ้นสุดลง ครูผู้สอนและครูเพื่อนร่วมเรียนรู้จะต้องกำหนด

วัตถุประสงค์ของการสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้มีจุดเน้นในการสังเกตการณ์ที่ชัดเจน และกำหนดแผนการสังเกตการณ์คร่าวๆ ว่าในการสังเกตการณ์นั้น ครูผู้สอนและครูเพื่อนร่วมเรียนรู้จะต้องสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างไร

7.) ในการปฏิบัติการสอนและสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียน ครูผู้สอนและครูเพื่อนร่วมเรียนรู้จะต้องสังเกตการณ์โดยเน้นสิ่งที่เกี่ยวข้องประเด็นปัญหาที่กำหนดไว้ในแผนการสังเกตการณ์ โดยอาจจัดทำแบบบันทึกการสังเกตการณ์ในลักษณะประเด็นคำถามเพื่อเป็นแนวทางให้ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้สังเกตการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนได้ตามแผน และควรมีการบันทึกวิดีโอเพื่อให้ครูผู้สอนและครูเพื่อนร่วมเรียนรู้สามารถสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนซ้ำได้

8.) เมื่อการสังเกตการณ์เรียนรู้สิ้นสุดลง ครูผู้สอนและครูเพื่อนร่วมเรียนรู้ต้องร่วมกันสะท้อนคิดผลการจัดการเรียนรู้ โดยการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอนของครูผู้สอนกับพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนตามวัตถุประสงค์การสังเกตการณ์ที่กำหนดร่วมกันไว้ โดยใช้วิธีการถามเพื่อชี้ประเด็นให้ครูผู้สอนเห็นถึงผลของการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ว่าสามารถจัดได้ดีแล้ว หรือยังมีสิ่งใดที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติม ห้ามแสดงความคิดเห็นด้วยการตำหนิ การวิจารณ์ข้อบกพร่องโดยตรง และการบอกหรือสั่งให้ทำโดยตรง การสะท้อนคิดตามประเด็นปัญหาที่กำหนดและการถามแบบชี้ประเด็นนี้ จะทำให้ครูผู้สอนได้รับแนวคิดหรือแนวปฏิบัติสำหรับปรับปรุงแผนการสอนของตนเอง เนื่องจากครูผู้สอนได้พบปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนการสอนด้วยตนเอง ต่างจากการแสดงความคิดเห็นโดยการตำหนิ การวิจารณ์ข้อบกพร่องโดยตรง หรือการบอกหรือสั่งให้ทำโดยตรงที่เป็นเพียงการบอกคำตอบ

โดยไม่เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแสวงหาแนวทางการพัฒนาตนเองด้วยตนเอง ทั้งยังอาจทำให้ครูผู้สอนเสียกำลังใจกำลังใจหรือขาดความมั่นใจ หรือรู้สึกต่อต้านและไม่ยอมรับข้อคิดเห็นดังกล่าว รวมถึงอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในกลุ่มเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหยุดชะงักลง

9.) การสะท้อนคิดผลการจัดการเรียนรู้ให้จัดขึ้นภายใน 1 วัน นับจากการสังเกตการเรียนรู้สิ้นสุดลง แต่หากไม่สามารถทำได้ ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้จะต้องบันทึกวิดีโอการเรียนรู้ของนักเรียนไว้ในขณะสังเกตการเรียนรู้ แล้วนำวิดีโอชิ้นนั้นมาฉายซ้ำในภายหลัง หรือส่งเข้าในกลุ่มสนทนาในช่องทางการสื่อสารออนไลน์ เพื่อให้กลุ่มสามารถสะท้อนคิดผลการจัดการเรียนรู้ได้โดยไม่สืบทอดพฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดขึ้นในระหว่างการสังเกตการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นไปแล้ว

10.) กลุ่มเรียนรู้แต่ละกลุ่ม ควรมีช่องทางการสื่อสารออนไลน์ภายในกลุ่ม เช่น Line เพื่อให้ครูในกลุ่มสามารถแบ่งปันข้อมูลหรือปรึกษาหารือกันประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนได้ทุกที่ทุกเวลา และควรมีผู้รับผิดชอบที่คอยกระตุ้นให้กลุ่มสนทนามีความเคลื่อนไหวเป็นระยะ เพื่อกระตุ้นสมาชิกในกลุ่มให้หมั่นเรียนรู้อยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม การประชุมกลุ่มเพื่อพบหน้าโดยพร้อมเพรียงกันทั้งกลุ่มยังคงจำเป็นต้องมีอยู่ เพื่อให้บรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง

11.) โรงเรียนควรจัดพื้นที่จัดเก็บข้อมูลร่วม หรือ Shared drive เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลและสารสนเทศด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน อันจะทำให้ครูในโรงเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาตนเองร่วมกัน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อคิดที่น่าสนใจหลายประการ ดังนี้

1. การดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิทธิในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ผู้บริหารและครูได้เห็นถึงความสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และพยายามที่จะดำเนินกิจกรรมอย่างจริงจัง ดังจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินกิจกรรมทั้ง 5 กลุ่ม ที่อยู่ในระดับมากทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนภูมิสมิทธิได้เริ่มดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ในระดับหนึ่งแล้ว หากแต่ยังต้องการการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไปอีกในอนาคต

2. การดำเนินกิจกรรมในกลุ่มการลงมือปฏิบัติงานและพัฒนาบทเรียนร่วมกันในปัจจุบันเป็นกลุ่มกิจกรรมเดียวที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินกิจกรรมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม เนื่องจากกลุ่มกิจกรรมนี้ประกอบด้วยการดำเนินกิจกรรม 3 ช่วง อันได้แก่ ช่วงการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ช่วงการปฏิบัติการสอนสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียน และช่วงการสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยรวมเป็นรายกิจกรรม พบว่า มีกิจกรรมที่มีระดับการดำเนินกิจกรรมในปัจจุบันที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยอยู่ถึง 11 จาก 18 กิจกรรม ประกอบด้วยกิจกรรมช่วงการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 จาก 5 กิจกรรม กิจกรรมช่วงการปฏิบัติการสอนสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียนจำนวน 6 จาก 9 กิจกรรม และกิจกรรมช่วงการสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงานจำนวน 3 จาก 4 กิจกรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ครูยังไม่ทราบถึงแนวทางในการปฏิบัติตนที่ชัดเจนในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังจะเห็นได้จากสภาพที่พึงประสงค์ของกิจกรรมการประชุมเตรียมการ ที่ครูยัง

ต้องการให้ผู้บริหารชี้แจงแนวคิดและบทบาทหน้าที่ของครูในการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้ชัดเจนมากกว่าในปัจจุบัน

3. กลุ่มกิจกรรมการประชุมเตรียมการเป็นกลุ่มกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุด เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและรายละเอียดในการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน ซึ่งเป็นเงื่อนไขสนับสนุนสำคัญประการหนึ่งของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน (Hord, 2010) ซึ่งผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า ครูในโรงเรียนได้ตระหนักดีว่าการชี้แจงเป้าหมาย แนวคิด และบทบาทหน้าที่ของครูในการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจากผู้บริหาร เป็นสิ่งจำเป็นที่สุดต่อความสำเร็จของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน ซึ่งเมื่อการชี้แจงชัดเจนเพียงพอแล้ว ก็ย่อมทำให้การดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นไปอย่างราบรื่น เป็นเอกภาพ และตอบสนองต่อนโยบายการบริหารโรงเรียนในภาพรวม

4. การที่ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนี้ สอดคล้องกับหน้าที่ของผู้บริหารตามแนวคิดภาวะผู้นำการเรียนรู้ของ Carrier (2017) ซึ่งกล่าวถึงการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นผู้นำการเรียนรู้ไว้หลายประการ หนึ่งในนั้นคือ การมุ่งเน้นที่การเรียนรู้ทั้งของนักเรียนและของครูในโรงเรียน โดยการเรียนรู้ของครูในยุคปัจจุบันจะเป็นการเรียนรู้ นอกจากนี้นี้ยังสอดคล้องกับหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่ Fultz (2017) ระบุว่าผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องส่งเสริมการพัฒนาความสามารถทางด้านการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อให้ครูเกิดความมั่นใจและสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเองได้ดีขึ้น

5. จากผลการวิจัยที่ระบุว่าหากครูในโรงเรียนยังต้องการการพัฒนาทักษะในการตั้งคำถามเพื่อชี้ประเด็น ผู้บริหารต้องจัดให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะดังกล่าว โดยอาจใช้วิทยากรจากภายนอกได้หากจำเป็น แสดงให้เห็นว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนอาจไม่สามารถพัฒนาได้ด้วยกลุ่มครูในโรงเรียนเท่านั้น แต่อาจต้องการความร่วมมือหรือช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกได้หากจำเป็น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อนุสรณ์ สุวรรณวงศ์, วลัยพร ศิริภรณ์ และพลฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2559) ที่พบว่าโรงเรียนเอกชนต้องการให้สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสถาบันผลิตครูเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาครู รวมทั้งต้องการคำปรึกษาจากหน่วยงานที่รับหน้าที่เป็นที่ปรึกษาทางด้านการศึกษาให้แก่โรงเรียนต่างๆ เพื่อเสริมสร้างให้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนแข็งแกร่งขึ้น

6. การให้ครูจับกลุ่มกันเองตามความสมัครใจ จะทำให้ได้กลุ่มเรียนรู้ที่สมาชิกมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันมากกว่าการจับกลุ่มโดยการกำหนดบังคับ ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกในกลุ่มมีความเข้าใจกันและกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นต่อกันมากขึ้น การสร้างความเข้าใจนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Hord (2010) และ ซึ่งระบุว่า ความไว้วางใจเป็นหนึ่งในคุณสมบัติขั้นพื้นฐานที่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพควรมี

7. การกำหนดประเด็นปัญหาในการจัดการเรียนรู้และการแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาด้วยตนเองของครูในกลุ่มเรียนรู้แต่ละกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิดความเชี่ยวชาญด้านการปรับตัว หรือ Adaptive Expertise ของ Timperley, Ell and Le Fevre, (2018) ซึ่งเป็นทักษะที่จะทำให้ครูสามารถปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนรู้ของตนให้ตรงกับความต้องการ

ต้องการของนักเรียนที่จะแตกต่างกันไปตามแต่ละสถานการณ์ได้

8. การกำหนดประเด็นปัญหาที่กลุ่มเรียนรู้ต้องการแก้ไขและการแสดงความคิดเห็นด้วยการถามเพื่อชี้ประเด็น สอดคล้องกับแนวคิดของ Mitchell and Sackney (2007) และ Stoll et al. (2018) ซึ่งกล่าวว่าสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะต้องตั้งคำถามถึงวิธีการทำงานของตนและผลของการทำงานนั้น เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกแสวงหาข้อมูลและสารสนเทศมาเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาถึงประเด็นคำถามเหล่านั้น และประเมินว่าสิ่งใดควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้บ้าง การถามคำถามลักษณะนี้จะทำให้สมาชิกสามารถเห็นถึงข้อผิดพลาดในการทำงานได้โดยไม่รู้สึกลัวถูกตำหนิตืดเย็นหรือกลัวโทษ

9. แม้ว่าผลการวิจัยซึ่งพบว่าการจัดการสะท้อนคิดการปฏิบัติงานภายใน 1 วัน มีความต้องการจำเป็นสูงเป็นอันดับต้นๆ จะเน้นย้ำให้เห็นว่าเวลาเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน ซึ่งการไม่มีเวลาในการพบปะพูดคุยของครูจะเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ (McLaughlin & Talbert, 2007; Hord, 2010; Hairon & Goh, 2018) แต่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันอย่างการบันทึกภาพวิดีโอเป็นไฟล์ดิจิทัลด้วยโทรศัพท์มือถือ และช่องทางการสื่อสารออนไลน์เช่น Line หรือ Facebook จะช่วยลดข้อจำกัดทางด้านเวลาในการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้อย่างมาก เนื่องจากครูในกลุ่มเรียนรู้สามารถแสดงความคิดเห็นกันได้ทุกที่ทุกเวลา และสามารถสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนซ้ำใหม่ได้ทุกเมื่อตามที่ตนเองต้องการ ทำให้

ครูไม่จำเป็นต้องร่วมกันจัดการสะท้อนคิดภายใน 1 วันหลังจากการสังเกตการเรียนรู้สิ้นสุดลงเสมอไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) โรงเรียนภูมิสมิทธ์ควรนำผลวิจัยครั้งนี้ไปใช้พัฒนาการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนโดยปรับปรุงกิจกรรมที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงตามแนวทางการพัฒนาที่ได้จากงานวิจัย ส่วนกิจกรรมที่ไม่มีความต้องการจำเป็นสูงในการพัฒนา โรงเรียนยังคงต้องดำเนินต่อไปตามเดิม เนื่องจากผลการวิจัยนี้เป็นเพียงแนวทางการในการพัฒนากิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่จะทำให้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนแข็งแกร่งขึ้น แต่ไม่ใช่กิจกรรมในการเรียนรู้แห่งการวิชาชีพทั้งหมด

2) โรงเรียนอื่น สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ประกอบเป็นแนวคิดในการพัฒนากิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนของตนได้เพียงบางส่วนเท่านั้น แต่ไม่สามารถนำแนวทางการพัฒนาที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปใช้กับโรงเรียนของตนทั้งหมด เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนอาจมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเพื่อประเมินประสิทธิผลของแนวทางการพัฒนากิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนภูมิสมิทธ์ที่ได้จากงานวิจัยฉบับนี้ ว่าเมื่อโรงเรียนได้นำไปปฏิบัติจริงแล้ว ครูในโรงเรียนสามารถจัดการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของตนได้ดีขึ้นหรือไม่

รายการอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. สืบค้นจาก <https://www.obec.go.th/wp-content/uploads/2018/10/OBECPolicy62.pdf>
- สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา. (2561). หน่วยที่ 6 ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการพัฒนาการศึกษา. ใน ประมวล
สาระชุดวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อนุสรณ์ สุวรรณวงศ์, วลัยพร ศิริภิรมย์ และ พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2559). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูใน
โรงเรียนเอกชน. *วารสารครุศาสตร์*, 44(3), 221-237.
- Carrier, L. L. (2017). *Keeping the leadership in instructional leadership: developing your practice*.
Oxford: Routledge.
- Fultz, D. M. (2017). *Ten steps for genuine leadership in schools*. New York: Routledge.
- Hairon, S., & Goh, J. W. P. (2018). Teacher leaders in professional learning communities in
Singapore: challenges and opportunities. In Alma Harris, Michelle Jones, and Jane B.
Huffman (eds.). *Teachers leading educational reform: the power of professional learning
communities*, (pp. 86-100). Oxford: Routledge.
- Hord, M. S. (2010) Professional learning communities: what are they and why are they important?.
In Shirley M. Hord, James L. Roussin, & William A. Sommers, W. *Guiding professional
learning communities*. California: Sage.
- Lieberman, A. (2007). Professional learning community: reflection. In Louise Stoll and Karen
Seashore Louis (eds.). *Professional learning community: divergence, depth and dilemma*.
(pp. 199-203). Berkshire: McGraw-Hill.
- McLaughlin, M. W., & Talbert, J. E. (2007). Building professional learning communities in high
schools: challenges and promising practices. In Louise Stoll and Karen Seashore Louis (eds.).
Professional learning community: divergence, depth and dilemma. (pp. 30-44). Berkshire:
McGraw-Hill.
- Mitchell, C., & Sackney, L. (2007). Extending the learning community: broader perspective
embedded in policy. In Louise Stoll and Karen Seashore Louis (eds.). *Professional learning
community: divergence, depth and dilemma*. (pp. 30-44). Berkshire: McGraw-Hill.

- Stoll, L., Brown, C., Spence-Thomas, K., & Taylor, C. (2018). Teacher leadership within and across professional learning communities. In Alma Harris, Michelle Jones, and Jane B. Huffman (eds.). *Teachers leading educational reform: the power of professional learning communities*, (pp. 51-71). Oxford: Routledge.
- Timperley, H., Ell, F., & Le Fevre, D. (2018). Developing adaptive expertise through professional learning communities. In Alma Harris, Michelle Jones, and Jane B. Huffman (eds.). *Teachers leading educational reform: the power of professional learning communities*, (pp. 175-189). Oxford: Routledge.